

Boka «Kunsten å jubilere» ser på de politiske aspektene ved grunnlovsmarkeringen:

77 EU ble holdt utenfor

Under feiringen av grunnlovsjubileet i 2014 ble den norske EU-motstanden feid under teppet, mener sosiolog Olaf Aagedal.

BØKER

Av Dag Eivind Undheim Larsen

Store nasjonale jubileer er ment å bevisstgjøre oss om vår historiske arv og styrke fellesskap og identitet. I 2014 arrangerte Stortinget en stortiltet feiring av at det var 200 år siden Norges Grunnlov ble vedtatt av Riksforsamlingen på Eidsvoll. Det ble slått på stortromma med nasjonale tv-sendinger, skolearrangementer, taler og festmiddager.

Sosiolog Olaf Aagedal har sett på grunnlovsmarkeringen i 2014 etter at festrusen har lagt seg. Han mener vi må se på jubileumsfeiringen som politiske handlinger.

– Slike feiringer kan innebære en tolking av fortida som får konsekvenser for forståelsen av vår egen samtid. Nasjonale markeringer blir derfor ofte en form for minnepolitikk, sier han.

Sammen med forskerkollegeren Pål Ketil Botvar og Ånund Brottveit har Aagedal redigert antologien «Kunsten å jubilere». Her har de gransket ulike sider ved grunnlovsmarkeringen.

Fram fra skyggen

Sentrale temaer under grunnlovsjubileet var nasjonal selvstendighet og demokrati. Forestillingen om fredsnasjonen Norge var noe som ble dyrket under markeringen for tre år siden, mener Aagedal.

– Det skjedde blant annet

FEIRING: Grunnlovsjubileet ble markert med brask og bram i 2014. Her ser vi et kor syngende 17. mai inn på Eidsvoll i 2014.

FOTO: ANETTE KARLSEN, NTB SCANPIX

ved at Mossekonvensjonen, som ble undertegnet 14. august 1814, ble trukket fram under jubileet. Det er en begivenhet som ofte har kommet i skyggen av hendelsene på Eidsvoll.

Mossekonvensjonen var en våpenhvileavtale mellom svenskekongen Karl Johan og den norske regjeringen, og gjennom denne godtok svenskene Norges selvstendighet og grunnlovens legitimitet.

– Ved å framheve det som skjedde i Moss i 1814, framstår Norge som en fredsel-skende nasjon, et land hvor den pragmatiske fornuften står over tanker om krig og hevner, sier Aagedal.

For resultatet av våpenhvileavtalen var at Norge etter hvert gikk inn i union med Sverige.

Noen blir holdt utenfor

Apropos union. Mens forestillingen om Norge som fredsnasjon ble dyrket under grunnlovsjubileet, ble nordmenns kritiske holdning til unioner feid under teppet, mener Aagedal. Han viser til at enkelte har kritisert arrangørene for at de ikke løftet fram EU-spørsmålet i 2014.

– Siden verdier som demokrati og selvstendighet var så sentrale, ville det ikke vært unaturlig at man under jubileet også løftet fram Norges forhold til andre nasjoner og spørsmålet om unioner og nasjonal suverenitet.

Han viser til at dette i svært liten grad ble tematisert i de tv-sendte folkefestene i februar og mai. Norges forhold til EU var heller ikke et tema på nettstedet «Min stemme» som var rettet mot barn og ungdom.

Det viser at det under store nasjonale jubileer også foregår en tabuisering av enkelte spørsmål, mener Aagedal.

– Det er alltid noe som blir holdt utenfor feiringen, og i 2014 gjaldt det EU-spørsmålet. Trolig blant annet fordi de partipolitiske samarbeidene gjorde at det var liten interesse for å bruke jubileet til en ny EU-debatt. Flere forskere som har bidratt i boka, har konkludert med at grunnlovsjubileet ikke greide å skape et bredt og folkelig engasjement rundt spørsmålet om det norske demokratets stilling i dag.

– I 2014 var det også 20-årsjubileum for folkeavstemningen mot EU i 1994. Nei til EU prøvde å bruke dette politisk, men det kom ikke til å prege grunnlovsjubileet.

Større bevissthet

Grunnlovsjubileet klarte derimot å skape mye folkelig entusiasme rundt andre ting.

– Vi har blitt forbauset over hvor mye engasjement som oppsto i forbindelse med de historiske arrangementene, sier Aagedal og viser blant annet til den store oppslutningen rundt 1814-gudstjenestene i valgkirkene.

– Har dere undersøkt om folk har fått et annet syn på Grunnloven etter jubileet?

– Gjennom spørreundersøkelser har vi funnet ut at bevisstheten om Grunnloven har blitt større. Når vi spør om folk om hvorfor vi feirer 17. mai, er det nå flere som svarer at det er en feiring av Grunnloven som er det historiske fundamentet for vår nasjonale identitet. Det har forandret seg etter 2014.

Aagedal mener også at bakgrunnen for at grunnlovsjubileet ble en suksess skyldes god drahjelp av de årlige markeringene av 17. mai.

– Vi har jo en sterk og konsensusorientert oppslutning rundt nasjonaldagen i Norge. I et land som Storbritannia strever man jo med å finne en begivenhet som kan virke samlende og løfte fram gode verdier.

At store markeringer kan være problematiske, har også blitt tydelig under reformasjonsjubileet i år.

Klassekampen har skrevet flere saker om striden rundt den tyske teologen Martin Luther som får mye av æren for at reformasjonen fant sted. Enkelte mener Luther gikk i bresjen for demokrati og toleranse, mens andre mener han gikk inn for tyranni og innskrenket ytringsfriheten.

– Det viser at det ofte dukker opp stridsspørsmål og spenninger under slike jubileer. Vi ser også hvordan reformasjonsjubileet har blitt forsøkt brukt kirkepolitisk, sier Aagedal og trekker fram at man under markeringen har forsøkt å skape større forståelse mellom protestanter og katolikker.

dagveivind@klassekampen.no

FAKTA

Grunnlovsjubileet 2014:

■ Markering som fant sted for tre år siden i forbindelse med at det var 200 år siden Norges Grunnlov ble vedtatt.

■ Det ble avholdt en rekke arrangementer rundt om i landet i forbindelse med jubileet.

■ Nå foreligger boka «Kunsten å jubilere» på Pax Forlag.

■ Her analyserer en rekke forskere ulike sider ved jubileet.

Informasjon til Klassekampens aksjeeiere

Klassekampen AS

Organisasjonsnummer 925 350 605

Aksjenes pålydende: Kr 5,00

Ligningsverdien pr. aksje i 2016: Kr 322,39

KLASSEKAMPEN